

Bijlage: Actielijnen 2019-2020

1. We investeren in innovatie

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Randvoorwaarden om in aanmerking te komen voor een overheidsbijdrage voor innovatie.	Eind 2018	Gereed	
Beschikbaar stellen innovatiebudget.	Vanaf 2019	Gereed	
Selectie kansrijke innovatieprojecten.	Deze kabinetsperiode	Selectieproces is ingericht. Eerste selectie vindt plaats in juni 2019.	Met het innovatiebudget gaan we in 2019 en 2020 door. We investeren 6 miljoen euro per jaar in innovatieve ideeën om de digitale dienstverlening van de overheid te verbeteren.
Pilots waarin nieuwe technologieën worden toegepast.	Deze kabinetsperiode	In de Dutch Blockchain Coalition – waaraan ook de rijksoverheid deelneemt – kijken we onder meer naar digitale identiteit en betrouwbaarheid van gegevens die worden gedeeld via blockchain. Kernvraag die we willen beantwoorden is hoe deze nieuwe technologie waarde kan toevoegen. Hierbij kijken we zowel naar juridische als praktische oplossingen.	<ul style="list-style-type: none"> • We blijven actief samenwerken onder meer in de Dutch Blockchain Coalition en Smart Society. • We zetten in op een breder netwerk van partners die nieuwe technologie inzetten voor maatschappelijke vraagstukken. Dat doen we onder meer met Small Business Innovation Research.
Proeftuin digitale democratie.	Gestart in 2018	Voor het nader onderzoeken en (uit)testen van de toegevoegde waarde van (open source) digitale participatiemiddelen op het vergroten van de burgerbetrokkenheid is een proeftuin gestart. Hieraan doen nu 15 gemeenten mee. Over de verdere voortgang wordt onder de actielijn digitale democratie gerapporteerd.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Verkennen van en experimenteren met nieuwe dienstverleningsconcepten die 'regie hebben op je gegevens' in de praktijk brengen.	Start in 2018	<p>Het programma 'Regie op Gegevens' is er op gericht om mensen meer grip op hun persoonsgegevens te geven. Er zijn inmiddels diverse pilots en kleinschalige toepassingen voor regie op gegevens operationeel of in ontwikkeling (zoals Blauwe Knop).</p> <p>Een <i>proof of concept</i> voor verstrekking van adres- en inkomensgegevens aan woningcorporaties via MijnOverheid is succesvol uitgevoerd. In 2019 gaan we aan de slag met één of meerdere grootschalige pilots. De vervolgstappen hierop worden meegenomen in de actielijn Regie op gegevens in hoofdstuk 3.</p>	
Opschalen digitaal gebouwdossier.	Start in 2018	<p>Het Kadaster heeft een eerste concept van een digitaal gebouwdossier op basis van blockchaintechnologie gemaakt. De ambities uit de onlangs ondertekende DigiDeal Gebouwde Omgeving bieden aanknopingspunten om verder te bouwen aan het digitaal gebouwdossier. 2020 staat in het teken van afronding van de verkenningen en besluitvorming over vervolgstappen.</p>	
Bezien of binnen de bestaande aanbestedingsregels ruimte is kleinere marktpartijen, inclusief terugdringen administratieve lasten voor deelname aan aanbesteding.	Gestart in 2019	<p>In dat kader is Startup in Residence ontwikkeld, een initiatief dat gebruik maakt van de innovatiekracht van <i>startups</i>. In 2019 zijn vijf <i>startups</i> van start gegaan. Deze gaan over digitale inclusie, flexibel wonen, gasloze wijken en toezicht op landbouwgrond.</p>	<p>We verbreden het programma Startup in Residence van BZK naar een interbestuurlijk programma met het ministerie van EZK, het ministerie van LNV, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag.</p>

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Stimuleren van het gebruik van methoden om snel te kunnen innoveren: permanent bèta.	Deze kabinetsperiode	In 2019 is gestart met de ontwikkeling van de handreiking permanent bèta, 'beheerst vernieuwen' genaamd. Deze wordt door verschillende overheden voor overheidsbreed gebruik. Over de voortgang van de handreiking wordt gerapporteerd via de Strategische I-agenda Rijksdienst 2019-2021.	
Bevordering van kennis en kunde binnen de overheid (ABD).	In 2018 gestart	Het afgelopen jaar is een extra impuls gegeven aan ICT-cursussen voor topmanagers. Bureau Algemene Bestuursdienst heeft in totaal 45 cursussen van één dagdeel georganiseerd, waarin verschillende aspecten van digitalisering aan de orde zijn gekomen. Onderdelen hiervan waren de lessen uit de 'BIT-toetsen' en uit de 'Gateway-reviews', versterking van het opdrachtgeverschap, technologische ontwikkelingen en hun betekenis voor de overheid, cyber security, data governance en innovatiemanagement.	
Bevordering kennis en kunde binnen de overheid (RADIO).	In 2018 gestart	Recentelijk is de Rijksacademie voor Digitalisering en Informatisering Overheid (RADIO) van start gegaan. Dit initiatief wordt uitgebouwd. De opleidingen van RADIO focussen op de impact van digitalisering op beleid en uitvoering. Belangrijke thema's hierbij zijn opdrachtgeverschap, de inzet van data en algoritmen, privacy en ethiek en de toepassing van nieuwe technologieën. Als vervolg op de klassikale basiscursus, ontwikkelt RADIO diverse e-learning modules en webinars. Op een aantal thema's wordt een verdiepend aanbod ontwikkeld voor de kerndepartementen.	

2. Beschermen van publieke rechten en waarden

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Actieve bijdrage aan discussies over rechten en digitalisering in Europees verband.	Deze kabinetsperiode	We dragen actief bij aan discussies en aan de totstandkoming van beleidsstukken in de Raad van Europa. De Raad van Europa ontwikkelt internationaal beleid over de effecten van digitalisering op de (borging van) mensenrechten in de digitale samenleving. Ook leveren we een actieve bijdrage aan het beleid van de Europese Commissie, in het bijzonder over Artificiële Intelligentie (AI), en bouwen we aan coalities in Europees verband die zich richten op (internationale) borging van publieke waarden in de informatiesamenleving. We delen best practices ten aanzien van <i>ethics by design</i> en <i>human centric AI</i> .	
Casusaanpak maatschappelijke vraagstukken.	Gestart in 2018	In de NL DIGITAAL: Data Agenda Overheid zijn vijf maatschappelijke opgaven genoemd die aangeprepen worden voor het ontwikkelen van datagedreven werken: energietransitie, mest, schuld/armoede, ondermijning en infrastructuur/ruimtelijke knelpunten. Over het vervolg wordt gerapporteerd in diezelfde agenda.	
WRR-adviesaanvraag over de impact van kunstmatige intelligentie op publieke waarden.	Gestart in 2018	De adviesaanvraag is gereed. Het kabinet zal op het advies een reactie geven. De voor burgers belangrijke beleidsmatige vragen worden expliciet gemaakt in de volgende versie van NL DIGIbeter.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Onderzoeken van de impact van digitalisering op democratie door de Raad voor het Openbaar Bestuur.	Uiterlijk 2019	Het advies 'Zoeken naar waarheid. Over waarheidsvinding in de democratie in het digitale tijdperk' kwam in mei 2019 gereed. De voor burgers belangrijke beleidsmatige vragen worden expliciet gemaakt in de volgende versie van de Agenda.	
De Staatscommissie Parlementair Stelsel betreft digitalisering als een belangrijke ontwikkeling in haar werkzaamheden.	Gestart eind 2018	Het rapport 'Lage drempels, hoge dijken' van de Commissie Remkes was in december 2018 gereed. De voor burgers belangrijke beleidsmatige vragen worden expliciet gemaakt in de volgende versie van de Agenda.	
Aansluiten bij programmering Rathenau Instituut.	Gestart in 2018	Gereed. Eén van de vier thema's van het Werkprogramma 2019-2020 is de Digitale samenleving.	
Dialogoog met maatschappij over effecten van nieuwe technologieën op rechten en waarden.	Deze kabinetsperiode	<ul style="list-style-type: none"> Inmiddels zijn dialogen georganiseerd met en voor diverse doelgroepen, waaronder burgers, ondernemers, wetenschappers, toezichthouders, bestuurders en bedrijfsleven. Er is een lespakket ontwikkeld voor basisonderwijs: 'Donald Duck duikt in de digitale wereld'. Kantar heeft onderzoek gedaan naar kennis, houding en gedrag ten aanzien van kunstmatige intelligentie. Er is een digitaal dialoogplatform opgezet. 	We blijven investeren in het organiseren van de maatschappelijke dialoog. Onder meer op het congres 'Data en Ethiek: hart van AI' wordt de dialoog gevoerd. Ook werken we samen met onder andere Den Haag en Den Bosch bij het opzetten van het Historisch Algoritmisch Museum. Verder maken we een boekje: 'Dilemma's voor middelbare scholieren'.

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Onderzoeken impact van digitalisering op lokale democratie, door BZK.	Deze kabinetsperiode	Er is een kennisnetwerk opgestart op initiatief van het samenwerkingsprogramma Democratie in Actie. Doel hiervan is om samen met gemeenten en maatschappelijk betrokkenen de toekomst van de lokale digitale democratie te verkennen en actief vorm te geven.	<ul style="list-style-type: none"> Opschalingsaanpak op basis van ervaringen die zijn opgedaan in de proeftuin die met digitale participatiemiddelen beoogt de burgerbetrokkenheid te vergroten. In 2019 organiseren we diverse summerschools over 'digitale democratie'. Deelnemers werken samen aan een manifest dat in het najaar van 2019 zal verschijnen.
Ethics by design.	Gestart in 2018	Er is een Toolbox Verantwoord Innoveren ontwikkeld die op dit moment gevalideerd wordt.	De Toolbox Verantwoord Innoveren gaan we met verschillende overheidspartijen meermaals inzetten in de praktijk.
Nationale Data Agenda.	Gestart in 2018	NL DIGITAAL, Data Agenda Overheid was in april 2019 gereed. Over de voortgang van de actielijnen uit NL DIGITAAL wordt afzonderlijk gerapporteerd.	
Integriteit en uitlegbaarheid algoritmen door de overheid.	Gestart eind 2018	De publicatie 'Gebruik van algoritmen door overheidsorganisaties' kwam in december 2018 gereed. In het kader van NL DIGITAAL is een transparantielab opgezet. Hier wordt in minimaal 3 use cases met overheidspartijen gekeken naar het toepassen van normen/richtlijnen rond transparantie, uitlegbaarheid en verantwoording. Hierover wordt nader gerapporteerd in het kader van NL DIGITAAL.	
Brief minister voor Rechtsbescherming over de toepassing en het gebruik van algoritmen en artificiële intelligentie op het gebied van de rechtspleging.	Eind 2018 verschenen	Twee brieven van de minister voor Rechtsbescherming kwamen in het laatste kwartaal van 2018 gereed: een brief over de toepassing en het gebruik van algoritmen en artificiële intelligentie op het gebied van de rechtspleging en een brief over transparantie van algoritmen.	<ul style="list-style-type: none"> Een brief over mogelijke wettelijke waarborgen rond profilering door de overheid en richtlijnen voor de toepassing van algoritmen door de overheid wordt in 2019 door de minister voor Rechtsbescherming, mede namens staatssecretaris van BZK, naar de Tweede kamer gestuurd. In het najaar van 2019 zal de minister van BZK de beleidsbrief AI, publieke waarden en mensenrechten naar de Tweede Kamer sturen.

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Publieke waarden en strategische verkenningen.	Gestart in 2019	<ul style="list-style-type: none"> Het kabinet heeft in 2019 een reactie gegeven op het ongevraagde advies van de Raad van State over digitalisering. Over de vervolgactie wordt gerapporteerd onder het kopje wetgeving. De strategische verkenning is meegenomen in (meerjaren) Programma Verantwoord Innoveren van NWO. Ook de adviesaanvraag aan de WRR over kunstmatige intelligentie, het verkennende onderzoek 'Juridische aspecten van algoritmen die besluiten nemen' en 'Blockchain en het recht' passen in deze lijn. 	
Kabinetsreactie op het onderzoek naar de relatie tussen algoritmes en grondrechten (Universiteit Utrecht).	zomer 2019	In maart 2019 stuurde de minister van BZK de Tweede Kamer zijn reactie op het juridische onderzoeksrapport 'Algoritmes en grondrechten' van de Universiteit Utrecht.	De Beleidsbrief AI, publieke waarden en mensenrechten gaat naar verwachting in het najaar van 2019 naar de Tweede Kamer.
Onderzoek naar de juridische aspecten van automatische besluitvorming.	Gestart in 2018	In oktober 2018 informeerde de minister voor Rechtsbescherming, mede namens de minister van BZK, de Tweede Kamer over de uitvoering van de motie van het Kamerlid Verhoeven (D66).	In opdracht van het WODC, (JenV) loopt een verkennend onderzoek naar de juridische aspecten van algoritmische besluitvorming. We kijken aan de hand van een vijftal casussen naar kansen en risico's met betrekking tot de bescherming en realisering van publieke waarden. De casussen zijn: doenvermogen, rechtspraak, zelfrijdende auto's, peer-to-peer energiehandel en contentmoderatie door onlineplatformen.
Dataregels en afspraken.	In 2018 gestart	In NL DIGITAAL: Data Agenda Nederland is aangekondigd dat er overheidsbrede principes worden opgesteld. Over het vervolg wordt gerapporteerd in het kader van NL DIGITAAL.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Code Goed Digitaal bestuur.	Gestart medio 2019	De Code Goed Digitaal Bestuur wordt uitgewerkt in de te actualiseren Code Goed Openbaar Bestuur.	In het najaar van 2019 wordt de Code Goed Openbaar Bestuur geactualiseerd. Daarin is aandacht voor de gevolgen van digitalisering.
Verkennd onderzoek 'Blockchain en de wet'.	Gestart najaar 2018	Dit is een onderdeel van de strategische verkenningen zoals hierboven staan aangegeven. Na afronding van het onderzoek zal een kabinetsreactie volgen.	
Wetgeving.	Deze kabinetsperiode		<ul style="list-style-type: none"> • Naar aanleiding van het advies van de Raad van State over Digitalisering zal JenV een Handleiding wetgeving en ICT (best practices) opstellen (2019/20) en, zo nodig, aanpassingen voorstellen met betrekking tot de Aanwijzingen voor de regelgeving en het Integraal Afwegingskader Beleid en Wetgeving (2019/2020). • Het wetsvoorstel digitale overheid ligt bij de Tweede Kamer. We werken tevens aan voorstellen voor aanvullende onderwerpen in de tweede tranche van de wet of in nadere uitvoeringsregelingen op basis van het huidige wetsvoorstel. • De wijziging van de Paspoortwet wordt naar verwachting in 2020 gerealiseerd. • Het wetsvoorstel modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer zal aan de Tweede Kamer worden aangeboden. • Het wetsvoorstel elektronische publicaties is voorzien om in werking te treden op 1 januari 2021. • Het initiatiefwetsvoorstel open overheid ligt momenteel bij de Eerste Kamer. • Een wijziging van de wet hergebruik is voorzien in werking te treden in 2021.

3. Toegankelijk, begrijpelijk en voor iedereen

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Wetsvoorstel modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.	Gestart eind 2018	De Raad van State heeft geadviseerd. Deze versie van NL DIGIbeter brengt de belangrijkste wetgeving op het gebied van de digitale overheid gezamenlijk in beeld.	
Wetsvoorstel voor de voorziening waarmee burgers met een account op MijnOverheid per e-mail geattendeerd worden op kennisgevingen die hun directe woonomgeving betreffen.	Medio 2019	Dit aspect is onderdeel van het wetsvoorstel elektronische publicaties (zie de volgende actielijn). Dit wordt onderdeel van actielijn wetgeving.	
Algemene kennisgevingen in elektronische publicatiebladen op één centraal punt verzamelen en toegankelijk maken.	Medio 2019	Het wetsvoorstel elektronische publicaties is aan de Tweede Kamer aangeboden. Dit wordt onderdeel van de actielijn wetgeving.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Basisafspraken voor veilige en betrouwbare uitwisseling van gegevens en de regie daarover van de desbetreffende burger of ondernemer.	Gestart in 2019	We hebben de beleidsuitgangspunten hiervoor geformuleerd in de Beleidsbrief regie op gegevens (18 juni 2019). Om tot persoonlijke gezondheidsomgevingen te kunnen komen is het MedMij-afsprakenstelsel opgeleverd.	<p><i>Delen van gegevens</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Op meerdere plaatsen binnen de overheid vinden pilots en eerste implementaties plaats voor het delen van gegevens. • We ontwikkelen overheidsbrede (juridische) kaders voor het delen van gegevens met private organisaties, die we wettelijk verankeren in de Wet digitale overheid. • We maken het in 2020 mogelijk dat burgers via MijnOverheid zelf hun BRP-gegevens met organisaties van het maatschappelijk middenveld kunnen delen. <p><i>Eenmalige gegevensverstrekking</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • We verankeren het principe van eenmalige verstrekking en verplicht gebruik van basisgegevens in de Wet digitale overheid, zo mogelijk nog in 2020. • Burgers kunnen in 2020 in MijnOverheid zien voor welke gegevens nu al het principe van eenmalige gegevensverstrekking geldt. <p><i>Inzage en correctie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • We doen een proef met een overheidsbreed, organisatie-overstijgend oplosteam voor knellende probleemgevallen om de gevolgen van een verkeerd gegeven snel recht te zetten. • Burgers vinden in MijnOverheid informatie welke organisaties welke basisgegevens ontvangen en voor welk doel, en een correctieknop die hen direct naar het juiste loket brengt om basisgegevens te corrigeren. • We trekken lessen uit de bestaande pilots die de regie op gegevens voor burgers en bedrijven vergroot en schalen op waar dat kan.
Aanpassen gegevens-huishouding overheid, in het bijzonder basis-registraties.	Deze kabinets-periode	De plannen hiervoor zijn geformuleerd in de Beleidsbrief Regie op Gegevens (juni 2019) en de reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer over het stelsel van basisregistraties (18 juni 2019). Zie de actielijn hierboven. Deze actielijn heeft een plek in NL DIGITAAL.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
MijnOverheid omvormen tot een plek waar een burger regie kan voeren over zijn (persoonlijke) gegevens.	Gestart in 2018	De plannen hiervoor zijn geformuleerd in de Beleidsbrief Regie op gegevens (juni 2019).	
Op of via MijnOverheid en MijnOverheid voor Ondernemers kunnen burgers en ondernemers een onjuist gegeven (laten) herstellen.	Vanaf 2019	De plannen hiervoor zijn geformuleerd in de Beleidsbrief Regie op gegevens (juni 2019).	
De gevolgen van het gebruik van een onjuist gegeven gaan we snel herstellen.	Vanaf 2019	De plannen hiervoor zijn hiervoor geformuleerd in de Beleidsbrief Regie op gegevens (juni 2019).	
Samenhangende aanpak voor digitale inclusie.	Gestart eind 2018	In december 2018 is het Actieplan Digitale Inclusie opgeleverd. In maart 2019 is de Alliantie Digitaal Samenleven gelanceerd. In maart 2019 is het plan van aanpak laaggeletterdheid 2020-2024 opgeleverd. Met ingang van 2019 is het programma Tel mee met Taal uitgebreid. In juli 2019 zijn de eerste 15 informatiepunten Digitale Overheid geopend.	<ul style="list-style-type: none"> • Omdat we het belangrijk vinden dat iedereen mee kan (blijven) doen zetten we ons in langs de lijnen zoals verwoordt in de brief samenhangende aanpak digitale inclusie. • We gaan voldoen aan de verplichting uit DigiToegankelijk om vanaf 23 september 2019 de informatie op nieuwe websites en apps toegankelijk te hebben. Een jaar later geldt dit voor alle websites en apps, dus ook de bestaande.
Wettelijk verplicht stellen Europese richtlijnen over (digitale) toegankelijkheid en inrichten toezicht daarop.	Deze kabinetsperiode	Gereed. In december 2018 ging het tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid in. Dit besluit is gebaseerd op de Europese Norm 301 549, die in Nederland bekend staat onder de naam DigiToegankelijk.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Overheidsbreed maken we gebruik van de principes van 'Gebruiker Centraal'.	Gestart in 2018	<p>De principes zijn overheidsbreed beschikbaar en onder de aandacht gebracht. Onderstaande voorbeelden geven aan hoe die principes doorwerken in voorzieningen van de basisinfrastructuur.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het inlog- en activatieproces voor nieuwe gebruikers van MijnOverheid is verbeterd. • In oktober 2018 is de Berichtenbox app gelanceerd. • Sinds 23 mei jl. zijn voorzieningen getroffen die ervoor zorgen dat er geen digitale berichten meer aan overleden gebruikers worden gezonden. • De ondersteuning van IPv6 is doorgevoerd zodat MijnOverheid volledig aan de veilige internetstandaarden voldoet. • Eind 2018 een begin gemaakt is met de harmonisatie van berichtenverkeer met afnemers. 	
Inrichten veilige oefenomgevingen waarin burgers en ondernemers dienstverlening kunnen testen.	Start in 2019	<p>Er is een animatie beschikbaar gekomen met duidelijke uitleg over hoe je als nieuwe gebruiker MijnOverheid activeert. Gebruikers kunnen ondersteuning krijgen wanneer zij voor het eerst DigiD gebruiken, zich aanmelden op MijnOverheid en/of voor het eerst berichten openen in hun Berichtenbox.</p>	
Interactiestrategie.	Gestart in 2018	<p>De interactiestrategie is opgeleverd en gepubliceerd op digitaleoverheid.nl. Overheidsorganisaties kunnen deze gebruiken bij het verbeteren van hun interactie met burgers en ondernemers.</p>	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Ontwikkeling gebruiksvriendelijke digitale producten.	Gestart in 2018	De gebruiksvriendelijkheid van producten wordt geborgd door oefenomgevingen voor gebruikers. Daar blijven we mee doorgaan. De Berichtenbox app van MijnOverheid heeft inmiddels ruim 7,5 miljoen gebruikers. De DigiD-app is gebruiksvriendelijker gemaakt, zodat vrijwel iedereen hem kan gebruiken, ook minder digivaardigen. Het inlog- en activatieproces voor nieuwe gebruikers van MijnOverheid is aangepast, zodat stapsgewijs duidelijke uitleg beschikbaar is over het belang en het gemak van het opgeven van het emailadres. Er is een animatie beschikbaar gekomen met een toegankelijke uitleg over hoe je als nieuwe gebruiker MijnOverheid activeert.	
Structureel langjarig onderzoek naar veranderende wensen van burgers.	Deze kabinetsperiode	Het programma Mens Centraal voert continu en structureel onderzoek uit onder burgers en ondernemers. In iedere fase van de aanpak levensgebeurtenissen worden burgers en ondernemers betrokken en bevraagd. Op basis van het wetenschappelijk onderbouwde kader wordt een meerjarig burgeronderzoek uitgevoerd.	
Fraudebestendig, betrouwbare en praktische innovatieve oplossingen voor identificatie.	Deze kabinetsperiode	Ontwikkeling van verbredingsoplossingen en (private) alternatieven voor DigiD.	We werken aan het op orde hebben van het herstelvermogen van het stelsel van inlogmiddelen zodat burgers die slachtoffer worden van identiteitsfraude geholpen kunnen worden.

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Verdere ontwikkeling DigiD, en toelaten één of meerdere private eID-middelen.	Start eind 2019	<ul style="list-style-type: none"> Het programma eID werkt aan inloggen op het betrouwbaarheidsniveau dat past bij de gevoeligheid van de gebruikte persoonsgegevens. Het wetsvoorstel digitale overheid maakt dit mogelijk en ligt bij de Tweede Kamer. DigiD-gebruikers worden nu al gestimuleerd in te loggen op een 'hoger betrouwbaarheidsniveau'. Vanaf 15 mei 2019 is de zogeheten 'tweestaps-verificatie' verplicht bij het UWV. De DigiD-app is hiervoor gebruiksvriendelijker gemaakt, zodat vrijwel iedereen deze kan gebruiken, ook mensen die minder digivaardig zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> 2019: het betrouwbaarheidsniveau van inloggen door bedrijven bij de overheid (met eHerkenningmiddelen) wordt geleidelijk verhoogd naar niveau 3 (substantieel). 2020: een brede uitrol van inloggen door burgers met app of sms-code. Het streven is dat alle burgers eind 2020 toegang hebben tot niveau 3 (substantieel) van DigiD. Er wordt hard gewerkt aan verbredingsoplossingen en (private) alternatieven voor DigiD.
Wederzijdse erkenning elektronische identificatie (eIDAS).	Start in 2019	Gereed. Nederland heeft de eIDAS verordening binnen de gestelde termijn geïmplementeerd. EU-burgers en -bedrijven kunnen sinds september 2018 in Nederland inloggen met hun door de EU erkende inlogmiddel.	
Onderzoek naar het gebruik automatische gezichtsherkenning en andere vormen van biometrische identificatie, inclusief experiment hiermee.	Start in 2020	Er wordt geëxperimenteerd met de ontwikkeling van een virtuele identiteit vID (je paspoort op je mobiele telefoon) en <i>Known Traveller Digital Identity</i> : internationaal reizen zonder dat je je paspoort hoeft te tonen.	In 2019 doet BZK onderzoek naar virtuele Identiteit en samen met JenV naar <i>Known Traveller Digital Identity</i> . We onderzoeken de gevolgen voor wet- en regelgeving, maken een business case. De technische ontwikkeling wordt verder voortgezet en beproefd in pilots.
Testen van diverse nieuwe digitale identiteits-toepassingen.	Deze kabinetsperiode	BZK heeft samen met de VNG en diverse gemeenten het digitale identiteitslab opgezet.	Verschillende gemeenten zijn samen met BZK aan de slag om nieuwe identiteitstools in hun dienstverlening in te passen.

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Onderzoek naar digitale identificatie en verificatie, al dan niet met gebruikmaking van block-chain-technologie, die gebaseerd is op de door het individu verstrekte gegevens, inclusief experiment hiermee.	Gestart in 2019	Onderzoek naar Self Sovereign Identity (SSI).	Werkend prototype van <i>Self Sovereign Identity</i> wordt in 2020 opgeleverd. De bedoeling is dat de burger zich daarmee op termijn met zijn mobiel kan identificeren, zonder dat hij zijn paspoort hoeft te laten zien.
Vernieuwing ICT-infrastructuur voor het aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten.	Start in 2020	<ul style="list-style-type: none"> De Kamerbrief Vernieuwing Reisdocumentenstelsel is medio 2019 verstuurd. Na behandeling in de Tweede Kamer wordt de nodige wet- en regelgeving voorbereid. Dit bouwt voort op de wijziging van de Paspoortwet die de eNik introduceert. Met de eNik (chip op de ID-kaart) kunnen burgers op het hoogste betrouwbaarheid inloggen bij de overheid. 	In 2020 worden de eerste resultaten opgeleverd, waaronder het automatisch raadplegen van het Register Paspoortsignaleringen. Hiermee kunnen we er nog beter voor zorgen dat personen die geen paspoort mogen krijgen dat ook niet krijgen.
Aanpassen van de Basisregistratie Personen op basis van nieuwe eisen en wensen.	Start in 2019	<p>Een werkgroep (met deelnemers van o.a. gemeenten en uitvoeringsorganisaties) werkt aan een visie op de toekomst van het BRP-stelsel.</p> <p>Voorjaar 2019 is het project 'Pilot Ecosysteem BRP met pensioenfondsen' gestart, waarin een nieuwe wijze van gegevensdistributie verkend gaat worden. De BRP is per 4 februari 2019 aangepast, waardoor ouders hun levenloos geboren kind kunnen laten registreren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> We optimaliseren het stelsel van basisregistraties via voorstellen voor verbeterd gebruiksgemak en mogelijk meer verplichtend gebruik. We werken aan een toekomstvisie op het BRP-stelsel. Een belangrijk instrument voor de verbetering van de adreskwaliteit in de Basisregistratie Personen is de Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA). Er wordt aan een wetsvoorstel gewerkt waarin een stevigere rol voor de minister is voorzien. We onderzoeken de mogelijkheid om e-mailadressen toe te voegen aan de BRP. In het kader van beperking van geslachtsregistratie worden keuzemogelijkheden voor burgers onderzocht in de wijze van aanschrijving door gebruikers van de BRP (naast dhr. en mevr. een geslachtsneutrale optie). Resultaten verwachten we eind 2019.

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Plan van aanpak Machtigen en oplevering eerste resultaten.	Gestart in 2018	Een positieve maatschappelijke kostenbatenanalyse is afgerond en naar de Tweede Kamer gestuurd.	<ul style="list-style-type: none"> De machtigingsvoorziening is zo gebruiksvriendelijk gemaakt dat iedereen hem kan gebruiken. Machtigen kan voor (digitale) diensten van de Belastingdienst en DUO. Het UWV zal naar verwachting op november 2019 aansluiten. Uitrol naar andere dienstverleners wordt gepland. Moeders zijn automatisch gemachtigd voor hun kinderen (onder andere in de zorg) en wettelijke vertegenwoordigers (waaronder curatoren) zijn automatisch gemachtigd voor hun cliënten. Uitrol hiervan binnen de overheid vindt stapsgewijs plaats.
Verbetering data.overheid.nl.	Gestart in 2018	Gereed	
Beschikbaar stellen van geobasis-registraties als open data.	Gestart in 2018	Is onderdeel van NL DIGITAAL.	
Stimuleren van het vrijgeven van eigen software als open source software.	Start in 2019	Is onderdeel van NL DIGITAAL.	

4. Onze dienstverlening maken we persoonlijker

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Uitwerking eerste acht levensgebeurtenissen.	Medio 2019	In 2019 zijn drie levensgebeurtenissen geselecteerd: 'starten als zzp'er', 'nabestaanden en overledenen' en 'verhuizen'. De keuze voor de overige vijf is in voorbereiding.	
Inrichten andere klantreizen voor groot aantal levensgebeurtenissen.	Deze kabinetsperiode	Met de 109 checklists levensgebeurtenissen die nu op het Ondernemersplein zijn gerealiseerd zijn alle 'grote' situaties beschreven waar ondernemers mee te maken kunnen krijgen. Denk aan personeel aannemen of ontslaan, producten exporteren of een bedrijf starten. 26 hiervan zijn in de afgelopen periode (sinds begin 2018) gerealiseerd. Een totaaloverzicht staat op ondernemersplein.kvk.nl. Voor burgers zijn 15 checklists met levensgebeurtenissen gerealiseerd, zoals 'wat moet ik regelen als ik een kind krijg' en 'wat moet ik regelen als ik ga trouwen'. Zie voor een overzicht www.rijksoverheid.nl/levensgebeurtenissen .	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit het programma Mens Centraal zijn wij aan de slag met het harmoniseren van de dienstverlening van de overheid en gaan we aan de hand van specifieke levensgebeurtenissen die impact hebben. • Wij werken met Rijksoverheid.nl en Ondernemersplein.nl samen met onder andere de Belastingdienst, de KvK, de gemeenten en de ministeries aan één antwoord van de overheid. Zo krijgen burgers en ondernemers informatie over hun levensgebeurtenis. Bestaande checklists op rijksoverheid.nl worden uitgebreid. Zo wordt de komende periode gewerkt aan alle informatie rond dementie, studeren en voor werk naar Nederland komen. Informatie wordt (onder meer via een API) ook bij andere overheden ontsloten. De informatie op het Ondernemersplein wordt doorlopend verbeterd.
Verbeteren MijnOverheid zodat burgers en ondernemers hun persoonlijke gegevens kunnen inzien.	Gestart in 2018	We hebben de plannen hiervoor geformuleerd in de Beleidsbrief Regie op gegevens (juni 2019). Zie actielijn 'Regie op Gegevens'.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Overheidsbrede afspraken over digitale formele correspondentie tussen burger en overheid.	Gestart in 2018	Voor digitaal berichtenverkeer zijn de uitgangspunten opgesteld. Het plan van aanpak overheidsbrede harmonisatie berichtenverkeer aan burgers is gereed. Deze actie is onderdeel van de actielijn modernisering basisinfrastructuur.	
Eerste versie MijnOverheid voor Ondernemers.	Medio 2019	Om de digitale interactie tussen overheid en ondernemers te verbeteren is de 'Assistent' in de praktijk getest bij een kleine groep ondernemers.	In overleg met de uitvoeringsorganisaties zorgen we ervoor dat de berichtenstromen naar ondernemers verder worden gedigitaliseerd.
Overzetten Ondernemersplein naar website Kamer van Koophandel.	Medio 2019	De website van het Ondernemersplein is inmiddels gekoppeld aan de website van de KvK. De gebundelde informatie van Ondernemersplein.nl is daardoor te vinden bij de KvK, 12 overheidsorganisaties en diverse andere organisaties. De komende periode wordt ingezet op de vernieuwing van de inhoud en het ontsluiten van deze informatie via zoveel mogelijk websites. Omdat dit het uitgangspunt is voor alle websites van de overheid, is een aparte actielijn hiervoor niet nodig.	
Impactanalyse implementatie Single Digital Gateway in Nederland.	Medio 2019	Deze analyse is gereed. Ook werken we aan het toegankelijk en begrijpelijk zakendoen met de Nederlandse overheid door de EU-burger.	
Basisafspraken voor het kunnen voeren van regie op zijn of haar gegevens door de betreffende inwoner of ondernemer.	Medio 2019	De beleidsuitgangspunten hiervoor geformuleerd zijn in de Beleidsbrief 'Regie op gegevens' (juni 2019) zie de actielijn 'Regie op gegevens'.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Standaardisatie-agenda.	Deze Kabinets-periode	Een externe inventarisatie naar standaardisatie is aangekondigd. In de zomer verschijnt het externe onderzoeksrapport met aanbevelingen op het gebied van standaardisatie. Als vervolg op de onderzoeksresultaten zal bepaald worden welke acties op het gebied van standaardisatie aangepakt worden die van belang zijn voor veilige en betrouwbare dienstverlening van en communicatie met de overheid.	
Onderzoek naar sectoren waar standaarden, zoals Standard Business Reporting (SBR), kunnen bijdragen aan vermindering van administratieve lasten voor ondernemers en daardoor zakendoen met de overheid makkelijker maken.	Gestart in 2019	In 2018 werden er 42,8 miljoen berichten via SBR verzonden, 11,5% meer dan het jaar daarvoor. Er komen steeds meer gestandaardiseerde jaarstukken van ondernemers in het Handelsregister, ook bij de Autoriteit Woningcorporaties, de Belastingdienst en bij de Dienst Uitvoering en Onderwijs (DUO) komt steeds meer gestandaardiseerde informatie beschikbaar, waarmee analyses makkelijker worden en de transparantie wordt vergroot.	SBR wordt conform de Verbredingsagenda uitgebreid naar andere sectoren. Met de private partijen wordt verkend hoe de SBR-aanpak kan worden verdiept en hoe wordt ingespeeld op de nieuwe data-economie. Nieuwe technologieën worden geïncorporeerd. Ook zetten we in op de verbreding van e-factoreren, voor met name het midden- en kleinbedrijf.
Verhogen informatieveiligheid.	Deze kabinets-periode	Op 16 okt 2018 is een brief over informatieveiligheid aan de Tweede Kamer gezonden. Een van de acties daarin is het ontwikkelen van het interbestuurlijke normenkader voor informatiebeveiliging, de 'Baseline Informatiebeveiliging Overheid' (BIO). Ook deze is vastgesteld. Overheden kunnen hun informatieveiligheid efficiënter en effectiever dan voorheen organiseren. Overheden worden veiliger en er zijn minder incidenten.	<ul style="list-style-type: none"> • We blijven actief werken aan informatieveiligheid, ook door actief crisissituaties met elkaar te oefenen. • We zorgen voor een goede implementatie van de BIO. • We gaan veiligheidsstandaarden verplichten.

5. Klaar voor de toekomst

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Eenmaal per jaar actualisering Agenda Digitale Overheid.	Deze kabinetsperiode	Deze geactualiseerde agenda vloeit voort uit dit voornemen. In 2020 zal de agenda wederom geactualiseerd worden.	We stellen onze visie op de rol en functie van de digitale overheid van de toekomst bij. Hierbij maken we gebruik van lopende trajecten.
Modernisering Basisinfrastructuur.	Deze kabinetsperiode	<ul style="list-style-type: none"> In het Overheidsbrede Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) zijn in april 2019 afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de digitale basisinfrastructuur. Deze afspraken zijn vastgelegd in het 'Beleidskader digitale basisinfrastructuur'. Binnen dit kader krijgen de generieke functies van de basisinfrastructuur verder vorm. Het beleidskader is meegezonden met de brief waarbij ook deze Agenda is meegestuurd. Over de API-strategie Overheid is voorjaar 2019 een publieke consultatie geweest. De ontwikkelaarswebsite developer.overheid.nl is gelanceerd op de The Next Web Conference. 	Binnen de overheid spreken we af hoe we de dienstverlening aan burgers en ondernemers voor verschillende generieke functies inrichten. Die afspraken leggen we vast in beleidskaders, als uitwerking van het 'beleidskader digitale basisinfrastructuur'. Er komt een beleidsnotitie digitale portalen (zoals MijnOverheid) en komen beleidskaders voor berichtenverkeer (formeel correspondentie), basisregistraties, regie op gegevens en voor machtigen.
Sturing van de programma's herbezien.	2018	In het tweede kwartaal van 2019 is de evaluatie van de governance en van de doorbelasting gestart. De uitkomsten komen eind 2019 beschikbaar. Deze worden mogelijk verwerkt door aanpassing van het Instellingsbesluit Sturing Digitale Overheid.	

Actielijn	Planning	Rapportage	2019/2020
Actieve samenwerking opzoeken met omgeving.	Deze kabinetsperiode	De vier in deze agenda beschreven samenwerkingsinitiatieven zijn hier een voorbeeld van. Actief de samenwerking opzoeken is onlosmakelijk verbonden met de manier waarop we in netwerken verschil kunnen maken.	
Meten van de effecten van beleid en maatregelen.	Deze kabinetsperiode	We willen weten hoe de acties uit deze bijdragen aan het oplossen van de ervaren problemen. We meten de effecten van beleid en vertalen dit naar maatschappelijke meerwaarde. Onder meer door focusgroepen halen we op wat burgers en bedrijven belangrijk vinden. Daarnaast wordt een wetenschappelijk kader ontwikkeld voor het uitvoeren van een meting onder burgers en bedrijven. Deze componenten samen vormen de basis voor de invulling van de burgers- en bedrijvenmeting. De uitkomsten van deze meting – die najaar 2019 gereed is – vormen de input voor het verder inrichten van een monitorinstrumentarium. Waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van bestaande monitoren bij de diverse partijen die een bijdrage leveren aan NL DIGIbeter.	